

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
Микола Шинкарик

« 31 » Серпень 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Загальна психологія»
ступінь вищої освіти: молодший бакалавр
галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність: 053 Психологія
освітньо-професійна програма: «Психологія»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Се-мєстр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	1	1	60	60	7	4	109	240	–	1

Тернопіль – ТНЕУ
2020

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки молодшого бакалавра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія, затвердженої Вченою радою ТНЕУ (протокол № 10 від 24 червня 2020 року).

Робочу програму склала доцент кафедри психології та соціальної роботи, к.психол.н., доцент **Бугерко Ярослава Миколаївна**.

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 053 Психологія, протокол № 1 від 28 серпня 2020 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності
д.психол.н., професор

Анатолій ФУРМАН

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”

1. Опис дисципліни “Загальна психологія”

Дисципліна “Загальна психологія”	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 8	Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Статус дисципліни обов’язкова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 053 «Психологія»	Рік підготовки: <i>Денна</i> – 1 Семестр: <i>Денна</i> – 1
Кількість змістових модулів – 3	Ступінь вищої освіти – молодший бакалавр	Лекції: <i>Денна</i> – 60 год. Практичні заняття: <i>Денна</i> – 60 год.
Загальна кількість годин: <i>Денна</i> – 240		Самостійна робота: <i>Денна</i> – 113 год. Індивідуальна робота: <i>Денна</i> – 7 год.
Тижневих годин: – 16, з них аудиторних – 8		Вид підсумкового контролю – <i>екзамен</i>

2. Мета і завдання вивчення дисципліни «Загальна психологія»

2.1. Мета вивчення дисципліни - забезпечення студентів теоретичними знаннями з загальної психології, уміннями і навиками визначення психологічного контексту в умовах практичної діяльності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- формування уявлення про психічну активність як засіб відображення та перетворення навколишнього світу; аналіз закономірностей функціонування психіки;
- розширення світоглядного і професійного горизонту в результаті ознайомлення з розвитком психології як науки;
- ознайомлення з структурними компонентами психіки та їх взаємозв'язком;
- набуття студентами навичок пояснення і використання в практичній діяльності особливостей перебігу психічних процесів, функціонування психічних станів та прояву психічних властивостей.
- формування студентами навичок свідомого самоконтролю та саморегуляції власних психічних станів та поведінки.

2.3 Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

2.4. Результати навчання.

Результати навчання даної дисципліни деталізує програмний результат, котрий полягає в здатності аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

3. Програма навчальної дисципліни **Змістовий модуль 1. Психологія як система знань**

Тема 1. Предмет психології як науки, її завдання.

Загальні принципи пізнання світу. Специфіка психологічного знання. Життєві і наукові психологічні знання. Особливості та можливості психології. Значення терміна “психологія”. Психологія як наука про психіку і психічні явища. Історичні етапи розвитку психології. Предмет, цілі і завдання сучасної психології. Загальнопсихологічні категорії. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості. Психічні процеси: пізнавальні, емоційні, вольові. Психічні стани як характеристика загального стану психіки. Основні характеристики психічних станів: тривалість, спрямованість, стійкість, інтенсивність. Психічні властивості особистості: спрямованість, темперамент, здібності, характер.

Література [2, 4, 8, 10, 12, 22].

Тема 2. Принципи, методи та місце психології у структурі сучасних наук.

Методологічні принципи психології (за О.М.Ткаченком): детермінізму, відображення, єдності психіки і діяльності, розвитку психіки, системно-структурний. Загальне уявлення про методи наукового дослідження. Універсальні та спеціальні методи психологічного дослідження. Основні групи психологічних методів: не експериментальні та експериментальні. Основні неекспериментальні методи психології: спостереження, самоспостереження, бесіда, анкетування, аналіз продуктів діяльності. Експериментальні методи: природний і лабораторний експерименти, тестування. Основні типи психологічних тестів. Експеримент як основний метод сучасної психології. Види експериментів (лабораторний, природний). Квазіексперимент. Взаємозв'язок психології і сучасних наук. Основні галузі психології. Фундаментальні і прикладні галузі психології. Загальна психологія, її предмет і задачі. Становлення і формування основних галузей психології.

Література [5, 7, 8, 10, 13, 14, 24].

Тема 3. Становлення психології як науки.

Основні підходи до визначення історичних етапів розвитку психологічної науки. Психологія як наука про душу. Психологія як наука про свідомість. Психологія як наука про поведінку. Психологія – наука про психіку як єдність свідомого і несвідомого, зовнішнього внутрішнього психічного у взаємодії людини зі світом. Етапи історичного поступу психології: міфологічний, філософський, науковий. Формування засад наукової психології. Культурологічний підхід у тлумаченні історії психології В.А.Роменця. Основні наукові школи та напрямки психології. Структуралізм, функціоналізм і гештальтпсихологія. Психоаналіз. Біхевіоризм. Когнітивізм. Гуманістична психологія. Трансперсональна психологія. Психологічні концепції. Концепція Піаже: стадії розвитку інтелекту. Концепція Л.С. Виготського: теорія вищих психічних функцій.

Література [4, 6, 10, 15, 19, 21].

Тема 4. Поняття про психіку.

Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії. Природа і механізми психічних явищ. Подразливість. Чутливість і відчуття, їхні властивості й основні відмінності у порівнянні з подразливістю. Поведінка як процес пристосування до умов зовнішнього середовища. Свідомість як вищий рівень психічного відображення. “Я-концепція” і критичність людини, їхня роль у формуванні поведінки людини. Основні функції психіки. Забезпечення адаптації до умов зовнішнього середовища — інтегративна функція психіки. Загальні проблеми походження психіки людини.

Література [2, 4, 11, 22, 24].

Тема 5. Психіка у філогенезі та історіогенезі: розвиток психіки тварин.

Розвиток психіки тварин. Інстинктивна поведінка тварин і стадія елементарної поведінки. Роль властивостей зовнішніх подразників у формуванні поведінки тварин, що знаходяться на рівні розвитку елементарної сенсорної психіки. Диференціація органів чутливості. Вузлова нервова система і ланцюгова поведінка тварин. Трубочаста нервова

система й ускладнення поведінки тварин. Вчення І.П.Павлова про умовні і безумовні рефлексії. Стадія навичок і предметного сприйняття, її основні особливості. Стадія інтелектуальної поведінки. Основні особливості стадії інтелектуальної поведінки. Концепція Леонтьєва-Фабрі.

Література [2, 4, 8, 12, 24].

Тема 6. Походження і розвиток свідомості людини.

Поняття про свідомість. Свідомість як вищий рівень психічного відображення і вищий рівень саморегуляції. Активність і інтенціональність – основні характеристики свідомості. Рефлексія і мотиваційно-ціннісний характер свідомості. “Я-концепція”. Взаємозв'язок розвитку мозку і свідомості людини. Роль праці у формуванні і розвитку свідомості людини. Концепція О.М.Леонтьєва. Культурно-історична концепція розвитку психіки людини. Протиборство “біологічного” і “ідеального” підходів до рішення проблеми походження свідомості людини. Поняття про вищі психічні функції в концепції Л.С.Виготського. Будова нервової системи людини. Співвідношення психічних явищ і роботи мозку. Теорія умовно-рефлекторного вчення І.П.Павлова. Основні функціональні блоки мозку, їхній зв'язок із психічними процесами і роль у керуванні поведінкою у теорії О.Р.Лурії. Проблема співвідношення фізіологічних і психічних процесів.

Література [2, 4, 6, 17, 18, 23, 25].

Тема 7. Неусвідомлювані психічні процеси.

Неусвідомлювані механізми і дії. Загальна характеристика проблеми неусвідомлюваних психічних процесів. Класифікація неусвідомлюваних процесів. Концепція неусвідомлюваної установки Д.М.Узнадзе. Значущість вегетативних компонентів для психологічних досліджень. Неусвідомлювані спонуки свідомих дій. Дослідження неусвідомлюваних процесів З.Фрейдом. Теорія несвідомого. Механізми витиснення й опору. Значення теорії З.Фрейда для лікування невротичних симптомів. Надсвідомі процеси. Співвідношення свідомих і надсвідомих процесів. Ілюзії сприйняття, помилки установки, фрейдівські феномени.

Література [2, 5, 8, 11, 21, 24].

Змістовий модуль II. Сенсорно-перцептивна сфера особистості

Тема 8. Діяльність як основна форма активності особистості.

Активність особистості та її джерела. Активність і діяльність. Діяльність як суттєвий вид активності людини. Структура діяльності. Екстеріоризація та інтеріоризація дій як етапи розвитку та основна форма оволодіння діяльністю. Поняття про навички, вміння, звички. Основні види діяльності (ігрова, учбова, трудова) та їх порівняльна характеристика. Гра як провідна діяльність і її психологічні особливості. Учбова діяльність та її психологічна характеристика. Психологічна структура і зміст трудової діяльності. Творчість як самостійний вид діяльності.

Література [2, 4, 5, 7, 8, 22, 24].

Тема 9. Спілкування як між'суб'єктні взаємини.

Поняття про спілкування. Значення спілкування в розвитку особистості. Вербальні та невербальні засоби спілкування. Комунікативна, інтерактивна та перцептивна функції спілкування. Рефлексія, ідентифікація, стереотипізація. Сміслові бар'єри спілкування. Конфлікт та його види. Психолого-педагогічне спілкування, умови його ефективності. Соціально-психологічний тренінг спілкування.

Література [1, 3, 5, 8, 12, 23].

Тема 10. Відчуття як початкова ланка пізнавальних процесів

Загальне поняття про відчуття. Відчуття як чуттєве відображення окремих властивостей предметів. Фізіологічні механізми відчуття. Поняття про аналізатори. Рефлекторний характер аналізатора. Види відчуттів. Загальне уявлення про класифікації відчуттів. Поняття про модальність відчуттів. Основні властивості і характеристики відчуттів. Властивості відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація.

Абсолютна чутливість і чутливість до розрізнення. Абсолютний і відносний порогові відчуттів. Основний психофізичний закон Вебера-Фехнера. Сенсорна адаптація і взаємодія відчуттів. Поняття про сенсibiliзацію. Явище синестезії.

Література [1, 4, 5, 8, 12, 22, 24].

Тема 11. Сприймання: види та властивості.

Загальна характеристика сприйняття. Взаємозв'язок відчуття і сприйняття. Сприйняття як цілісне відображення предметів. Фізіологічні механізми сприйняття. Основні властивості і види сприйняття. Явище апперцепції. Поняття про ілюзії сприйняття. Основні класифікації сприйняття. Класифікація за модальністю, за формою існування матерії: простір, час, рух. Сприйняття простору. Сприйняття руху і часу.

Література [1, 4, 6, 8, 12, 22, 24].

Тема 12. Пам'ять: теорії і закономірності функціонування.

Визначення і загальна характеристика пам'яті. Основні механізми пам'яті: запам'ятовування, збереження, впізнання і відтворення. Фізіологічні основи пам'яті. Основні процеси і механізми пам'яті. Основні види запам'ятовування: довільне і мимовільне. Заучування. Поняття про мнемічну діяльність. Осмислене і механічне запам'ятовування. Відтворення як процес відновлення образу. Пригадування. Впізнання. Явище ремінісценції.. Поняття про амнезію. Основні види пам'яті.

Література [1, 4, 5, 8, 12, 22, 24].

Тема 13. Уява і творчість.

Поняття про уяву. Соціальна природа уяви. Уява та об'єктивна дійсність. Феноменологія уяви. Уява і творчість. Види уяви. Мрія і практична діяльність. Аналітико-синтетичний характер процесів уяви. Способи синтезування, які забезпечують виникнення образів уяви. Фізіологічні основи уяви. Идеомоторні рухи. Індивідуальні властивості уяви. Розвиток уяви.

Література [1, 4, 5, 8, 11, 12].

Тема 14. Мислення та інтелект

Поняття про мислення. Мислення і чуттєве пізнання. Мислення і мова. Соціальна природа мислення. Фізіологічні основи мислення. Форми мислення: поняття, судження та умовиводи. Мисленнєві операції та їх характеристика. Аналіз, синтез, порівняння, конкретизація, абстрагування, узагальнення, класифікація та систематизація. Мислення і розв'язування задач. Види мислення і його індивідуальні особливості. Поняття про інтелект та основні підходи до його вивчення.

Література [1, 4, 6, 8, 12, 23, 24].

Тема 15. Увага як форма організації психічної діяльності

Увага як психічний феномен. Увага і свідомість. Фізіологічні механізми уваги. Теорія уваги Т.Рибо. Концепція установки Д.М.Узнадзе і увага. Основні види уваги: мимовільна, довільна, після довільна, фактори, що їх спонукають. Характеристика властивостей уваги. Психофізичні характеристики стійкості уваги і її основні умови. Методи вивчення стійкості уваги. Концентрація і розподіл уваги. Методи вивчення розподілу уваги. Перенесення і обсяг уваги. Методи дослідження обсягу уваги. Відволікання і його фізіологічні основи. Удавана і справжня неухважність.

Література [1, 4, 5, 8, 12, 22, 24].

Змістовий модуль 3.Регулятивна та інструментальна функція психіки

Тема 16. Особистість: загальна психологічна характеристика, структура, розвиток. Поняття про особистість в психології. Індивід, особистість, індивідуальність – відмінності в змісті і об'ємі даних понять. Взаємозв'язок біологічного і соціального в особистості. Соціальне середовище і особистість. Формування і розвиток особистості. Теорії особистості (З.Фрейд, К.Юнг, А.Адлер, К.Горні, Г.Мюррей, К.Левін, А.Маслоу, К.Роджерс та ін.). Поняття про інтереси та їх види. Переконавання та ідеали особистості. Поняття про

установку. Цілі особистості та рівні її домагань. Самооцінка та Я-концепція особистості. Духовний потенціал особистості.

Література [1, 4, 9, 12, 16, 18-20, 25].

Тема 17. Поняття про волю і вольову поведінку.

Поняття про волю, природа і функції волі. Мотиваційна сфера особистості та вольова діяльність. Феноменологія волі. Вольовий акт і його структура. Вольове зусилля. Психологічний аналіз боротьби мотивів та прийняття рішення. Зв'язок вольової регуляції з мотивацією діяльності. Рефлексія і воля. Вольові якості особистості та їх розвиток. Вікові та індивідуальні особливості волі. Завдання виховання та самовиховання волі. Проблема свободи волі.

Література [4, 5, 9, 11, 16, 17, 22].

Тема 18. Емоції і почуття: їх роль в житті людини.

Поняття емоцій. Роль емоцій в житті людини. Основні функції емоцій. Поняття про емоційне реагування. Види емоційного реагування: емоційний тон відчуттів та вражень, власне емоції, афект, настрій, стрес, почуття. Фізіологічні основи емоцій. Емоційні властивості людини. Зв'язок емоцій і потреб людини. Індивідуальна своєрідність емоцій і почуттів. Совість як одна з вищих емоційно-моральних особистісних якостей людини. Любов як емоційне почуття. Розвиток емоційно-особистісної сфери в людини. Характеристика почуттів людини.

Література [1, 4, 8, 12, 15, 22, 24].

Тема 19. Проблема типу темпераменту.

Поняття про темперамент. Фізіологічні механізми темпераменту (гуморальна, конституційна та психофізіологічна теорії). Типи темпераментів, їх психологічна характеристика. Основні властивості темпераменту: сенситивність, реактивність, активність, пластичність, ригідність, екстраверсія, інтроверсія, емоційна збудливість. Роль спадковості в походженні властивостей темпераменту. Проблема мінливості темпераменту. Роль темпераменту в трудовій і навчальній діяльності. Темперамент і індивідуальний стиль діяльності. Індивідуальний підхід до осіб з різними типами темпераменту.

Література [1, 4, 5, 8, 12, 22, 24].

Тема 20. Природа і сутність характеру.

Поняття про характер. Характер як система найбільш стійких рис особистості. Характер і темперамент. Типологія характеру Е.Кречмера. Система акцентуованих рис характеру за А. Лічко. Акцентуовані типи характерів за К.Леонгардом. Соціальні типи характеру за Е.Фроммом. Екстраверсія та інтраверсія як риси характеру. Психосоціотипи. Психогіометрична типологія. Характер і захисні механізми. Типи людей і «локус контролю». Характер і мотивація поведінки. Структура і риси характеру, його цілісність. Характер і спрямованість особистості. Спадковість і характер. Зв'язок характеру і темпераменту. Формування характеру. Урахування особливостей характеру у індивідуальній та навчально-виховній роботі.

Література [1, 4, 5, 8, 12, 22, 24].

Тема 21. Задатки та здібності людини.

Поняття про здібності. Здібності, знання, уміння й навички. Характеристика видів здібностей. Загальні та спеціальні здібності. Природні і набуті здібності. Теоретичні і практичні, навчальні і творчі, предметні і міжособистісні здібності. Взаємозв'язок і взаємна компенсація різних здібностей. Структура здібностей. Якісна і кількісна характеристика здібностей. Поняття обдарованості. Задатки як природні і соціально сформовані передумови для розвитку здібностей. Аналіз тестової методики для визначення коефіцієнта розумової обдарованості. Розвиток здібностей.

Література [1, 4, 5, 8, 12, 23, 24].

**4. Структура залікового кредиту з дисципліни
“Загальна психологія”
(денна форма навчання)**

Перелік тем	Кількість годин				
	Лекції	Прак- тичні заняття	Само- стійна робота	Індиві- дуальна робота	Контро- льні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Психологія як система знань</i>					
Тема 1. Предмет психології як науки, її завдання	2	2	4	-	-
Тема 2. Принципи, методи та місце психології у структурі сучасних наук	2	4	4	-	-
Тема 3. Становлення психології як науки	4	2	4	1	-
Тема 4. Поняття про психіку	2	2	4	-	-
Тема 5. Психіка у філогенезі та історіогенезі: розвиток психіки тварин	2	2	4	-	-
Тема 6. Походження і розвиток свідомості людини	2	2	4	-	-
Тема 7. Неусвідомлювані психічні процеси	2	2	4	-	-
<i>Змістовий модуль 2. Сенсорно-перцептивна сфера особистості</i>					
Тема 8. Діяльність як основна форма активності особистості	2	2	6	-	-
Тема 9. Спілкування як між'суб'єктні взаємини	2	2	6	1	МКР – 2 год.
Тема 10. Відчуття як початкова ланка пізнавальних процесів	4	4	6	-	-
Тема 11. Сприймання: види та властивості.	2	2	6	-	-
Тема 12. Пам'ять: теорії і закономірності функціонування	4	4	6	1	-
Тема 13. Уява і творчість	2	2	6	-	-
Тема 14. Мислення та інтелект	2	2	6	1	-
Тема 15. Увага як форма організації психічної діяльності	2	4	6	-	-
<i>Змістовий модуль 3. Регулятивна та інструментальна функція психіки</i>					
Тема 16. Особистість: загальна психологічна характеристика, структура, розвиток	4	4	6	1	-
Тема 17. Поняття про волю і вольову поведінку	4	2	4	-	-
Тема 18. Емоції і почуття: їх роль в житті людини	4	4	6	1	-
Тема 19. Проблема типу темпераменту	4	4	4	-	-
Тема 20. Природа і сутність характеру	4	4	6	1	-
Тема 21. Задатки та здібності людини	4	4	7	-	РКР – 2 год.
Разом	60	60	109	7	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1.

Тема. Предмет психології як науки, її завдання.

Мета: забезпечити оволодіння студентами основними категоріями психології, окреслити її та цілі і завдання.

Питання для обговорення:

1. Особливості та можливості психології.
2. Предмет, цілі і завдання сучасної психології.
3. Загальнопсихологічні категорії.
4. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, стани, властивості.

Рекомендована література [2, 4, 8, 10, 12, 22].

Практичне заняття 2-3.

Тема. Принципи, методи та місце психології у структурі сучасних наук.

Мета: розкрити основні методологічні засади психології як науки

Питання для обговорення:

1. Методологічні принципи психології (за О.М.Ткаченком).
2. Універсальні та спеціальні методи психологічного дослідження.
3. Основні групи психологічних методів: не експериментальні та експериментальні.
4. Взаємозв'язок психології і сучасних наук.

Рекомендована література [4, 6, 10, 15, 19, 21].

Практичне заняття 4.

Тема. Становлення психології як науки.

Мета: висвітлити динаміку розвитку психологічної науки.

Питання для обговорення:

1. Основні підходи до визначення історичних етапів розвитку психологічної науки.
2. Психологія як наука про душу, свідомість, поведінку, психіку.
3. Етапи історичного поступу психології: міфологічний, філософський, науковий.
4. Культурологічний підхід у тлумаченні історії психології В. А. Роменця.

Рекомендована література

Практичне заняття 5.

Тема. Поняття про психіку.

Мета: розкрити структурні і динамічні особливості психічної організації людини і тварини.

Питання для обговорення:

1. Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії.
2. Природа і механізми психічних явищ.
3. Поведінка як процес пристосування до умов зовнішнього середовища.
4. Свідомість як вищий рівень психічного відображення.
5. Основні функції психіки.

Рекомендована література [2, 4, 11, 22, 24].

Практичне заняття 6.

Тема. Психіка у філогенезі та історіогенезі: розвиток психіки тварин.

Мета: розкрити особливості філогенетичного та онтогенетичного розвитку психіки.

Питання для обговорення:

1. Розвиток психіки тварин.
2. Інстинктивна поведінка тварин і стадія елементарної поведінки.
3. Стадія навичок і предметного сприйняття, її основні особливості.
4. Стадія інтелектуальної поведінки, її основні особливості.

Рекомендована література [2, 4, 8, 12, 24].

Практичне заняття 7.

Тема. Походження і розвиток свідомості людини.

Мета: розкрити процесуально-динамічні особливості становлення свідомості людини.

Питання для обговорення:

1. Поняття про свідомість.
2. Культурно-історична концепція розвитку психіки людини.
3. Поняття про вищі психічні функції в концепції Л.С.Виготського.
4. Співвідношення психічних явищ і роботи мозку.
5. Теорія умовно-рефлекторного вчення І.П.Павлова.

Рекомендована література [2, 4, 6, 17, 18, 23, 25].

Практичне заняття 8.

Тема. Неусвідомлювані психічні процеси.

Мета: розкрити загальну характеристику проблеми неусвідомлюваних психічних явищ.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика проблеми неусвідомлюваних психічних процесів.
2. Класифікація неусвідомлюваних процесів.
3. Концепція неусвідомлюваної установки Д. М. Узнадзе.
4. Дослідження неусвідомлюваних процесів З. Фройдом.

Рекомендована література [2, 5, 8, 11, 21, 24].

Практичне заняття 9

Тема. Діяльність як основна форма активності особистості.

Мета: розкрити структурні і динамічні особливості діяльності.

Питання для обговорення:

1. Активність і діяльність.
2. Структура діяльності.
3. Екстеріоризація та інтеріоризація дій як етапи розвитку та основна форма оволодіння діяльністю.
4. Поняття про навички, вміння, звички.
5. Основні види діяльності (ігрова, учбова, трудова) та їх порівняльна характеристика.

Рекомендована література [2, 4, 5, 7, 8, 22, 24].

Практичне заняття 10.

Тема. Спілкування як між'суб'єктні взаємини.

Мета: охарактеризувати види, функції, засоби, механізми спілкування.

Питання для обговорення:

1. Поняття про спілкування. Значення спілкування в розвитку особистості.
2. Вербальні та невербальні засоби спілкування.
3. Комунікативна, інтерактивна та перцептивна функції спілкування.
4. Рефлексія, ідентифікація, стереотипізація.
5. Сміслові бар'єри спілкування.

Рекомендована література [1, 3, 5, 8, 12, 23].

Практичне заняття 11-12.

Тема. Відчуття як початкова ланка пізнавальних процесів.

Мета: розкрити види, функції, властивості, механізм функціонування відчуттів

Питання для обговорення:

1. Загальне поняття про відчуття.
2. Фізіологічні механізми відчуття.
3. Поняття про аналізатори. Рефлекторний характер аналізатора.
4. Види відчуттів.
5. Основні властивості і характеристики відчуттів.

Рекомендована література [1, 4, 5, 8, 12, 22, 24].

Практичне заняття 13.

Тема. Сприймання: види та властивості.

Мета: розкрити взаємозв'язок відчуття і сприйняття, охарактеризувати види, властивості, механізм функціонування сприймання.

Питання для обговорення:

1. Поняття про сприйняття.
2. Взаємозв'язок відчуття і сприйняття.
3. Фізіологічні механізми сприйняття.
4. Основні властивості і види сприйняття.

Рекомендована література [1, 4, 6, 8, 12, 22, 24].

Практичне заняття 14-15.

Тема. Пам'ять: теорії і закономірності функціонування.

Мета: розкрити види, процеси, властивості, механізми пам'яті.

Питання для обговорення:

1. Пам'ять як психічний процес.
2. Основні механізми пам'яті: запам'ятовування, збереження, впізнання і відтворення. Фізіологічні основи пам'яті.
3. Основні процеси і механізми пам'яті.
4. Основні види запам'ятовування.

Рекомендована література [1, 4, 5, 8, 12, 22, 24].

Практичне заняття 16.

Тема. Уява і творчість.

Мета: розкрити психологічні особливості процесу уяви.

Питання для обговорення:

1. Поняття про уяву, її види.
2. Феноменологія уяви, уява і творчість.
3. Мрія і практична діяльність.
4. Індивідуальні властивості уяви. Розвиток уяви.

Рекомендована література [1, 4, 5, 8, 11, 12].

Практичне заняття 17.

Тема. Мислення та інтелект.

Мета: розкрити психологічні особливості функціонування мислення та інтелекту.

Питання для обговорення:

1. Поняття про мислення, його фізіологічні основи.
2. Форми мислення: поняття, судження та умовиводи.
3. Мисленнєві операції та їх характеристика.
4. Поняття про інтелект та основні підходи до його вивчення.

Рекомендована література [1, 4, 6, 8, 12, 23, 24].

Практичне заняття 18-19.

Тема. Увага як форма організації психічної діяльності.

Мета: розкрити психологічні особливості процесу уваги.

Питання для обговорення:

1. Увага як психічний феномен.
2. Основні характеристики уваги.
3. Класифікація теорій уваги.
4. Основні види уваги.

Рекомендована література [1, 4, 5, 8, 12, 22, 24].

Практичне заняття 20-21.

Тема: Особистість: загальна психологічна характеристика, структура, розвиток.

Мета: розкрити ключові положення сучасної психології стосовно проблематики особистості.

Питання для обговорення:

1. Поняття про особистість в психології.
2. Основні теорії особистості.
3. Переконавання та ідеали особистості.
4. Самооцінка та Я-концепція особистості.
5. Духовний потенціал особистості.

Рекомендована література [1, 4, 9, 12, 16, 18-20, 25].

Практичне заняття 22.

Тема. Поняття про волю і вольову поведінку.

Мета: розкрити психологічні особливості вольового процесу особистості.

Питання для обговорення:

1. Поняття про волю.
2. Мотиваційна сфера особистості та вольова діяльність.
3. Вольовий акт і його структура.
4. Вольові якості особистості та їх розвиток.

Рекомендована література [4, 5, 9, 11, 16, 17, 22].

Практичне заняття 23-24.

Тема. Емоції і почуття: їх роль в житті людини.

Мета: розкрити психологічні особливості емоцій і почуттів.

Питання для обговорення:

1. Поняття про емоційне реагування, його види.
2. Фізіологічні основи емоцій.
3. Роль емоцій в житті людини.
4. Загальне уявлення про почуття. Характеристика різних видів почуття.

Рекомендована література [1, 4, 8, 12, 15, 22, 24].

Практичне заняття 25-26.

Тема. Проблема типу темпераменту.

Мета: розглянути темперамент як інструментальну функцію психіки та характеристику індивіда з боку динамічних особливостей.

Питання для обговорення:

1. Поняття про темперамент.
2. Фізіологічні механізми темпераменту (гуморальна, конституційна та психофізіологічна теорії).
3. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика.
4. Основні властивості темпераменту: сенситивність, реактивність, активність, пластичність, ригідність, екстраверсія, інтроверсія, емоційна збудливість.

Рекомендована література [1, 4, 5, 8, 12, 22, 24].

Практичне заняття 27-28.

Тема. Природа і сутність характеру.

Мета: здійснити системно-діяльнісний аналіз поняття «характер».

Питання для обговорення:

1. Поняття про характер, його природа і сутність.
2. Феноменологія і типологія характеру.
3. Зв'язок характеру і темпераменту.
4. Виховання характеру. Проблема національного характеру.

Рекомендована література [1, 4, 5, 8, 12, 22, 24].

Практичне заняття 29-30.

Тема. Задатки та здібності людини.

Мета: розглянути здібності як особливий вимір психіки, критерієм якого є ступінь успішності діяльності.

Питання для обговорення:

1. Поняття про здібності, їх психологічна природа.
2. Характеристика видів здібностей. Загальні та спеціальні здібності.
3. Природа обдарованості. Зв'язок задатків та здібностей.
4. Розвиток і застосування здібностей.

Рекомендована література [1, 4, 5, 8, 12, 23, 24].

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

КПЗ з курсу «Загальна психологія» – це вид навчально-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст КПЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види КПЗ:

- конспект-презентація із теми (модуля) за заданим планом
- конспект-презентація із теми (модуля) за планом, який студент розробив самостійно
- розробка блоку тестових завдань з теми за вибором студента
- аналіз художнього фільму за психологічною тематикою

За бажанням студента зазначена індивідуальна науково-дослідна робота може замінитися іншими формами її виконання:

1. Підготовка комплексної доповіді із проблематики загальної психології.
2. Складання глосарію категорій і понять із зазначеної тематики.
3. Складання бібліографії та анотацій із зазначеної тематики.
4. Написання твору-роздуму на запропоновану викладачем тематику.

Оцінюватиметься адекватність використання психологічних понять, наукова проблематизація тематики, оригінальність гіпотез, самостійність мислення і креативність висловлених ідей.

Студенти, які не виконали індивідуальну роботу або вона не зарахована викладачем, до складання іспиту з курсу “Загальна психологія” не допускаються.

7. Самостійна робота студентів (денна форма навчання)

№ п/п	Пропонована тематика	К-сть год.
1	Тема 1. Предмет психології як науки, її завдання.	4
2	Тема 2. Принципи, методи та місце психології у структурі сучасних наук.	4
3	Тема 3. Становлення психології як науки.	4
4	Тема 4. Поняття про психіку.	4
5	Тема 5. Психіка у філогенезі та історіогенезі: розвиток психіки тварин.	4

6	Тема 6. Походження і розвиток свідомості людини.	4
7	Тема 7. Неусвідомлювані психічні процеси.	4
8	Тема 8. Діяльність як основна форма активності особистості.	6
9	Тема 9. Спілкування як між'суб'єктні взаємини.	6
10	Тема 10. Відчуття як початкова ланка пізнавальних процесів.	6
11	Тема 11. Сприймання: види та властивості	6
12	Тема 12. Пам'ять: теорії і закономірності функціонування	6
13	Тема 13. Уява і творчість	6
14	Тема 14. Мислення та інтелект	6
15	Тема 15. Увага як форма організації психічної діяльності.	6
16	Тема 16. Особистість: загальна психологічна характеристика, структура, розвиток	6
17	Тема 17. Поняття про волю і вольову поведінку	4
18	Тема 18. Емоції і почуття: їх роль в житті людини	6
19	Тема 19. Проблема типу темпераменту	4
20	Тема 20. Природа і сутність характеру	6
21	Тема 21. Задатки та здібності людини	7
	Всього	109

8. Тренінг з дисципліни

Тема: «Характерологічні властивості особистості»

Тренінг спрямований на вирішення наступних завдань:

- 1) сформувати у майбутніх фахівців повне і цілісне уявлення про майбутню професійну діяльність і особистість професіонала;
- 2) розвивати адекватне розуміння самого себе як майбутнього професіонала і зміцнити професійну самооцінку;
- 3) сформувати чітке уявлення про професійне майбутнє, оптимізувати життєві плани студентів;
- 4) сприяти усвідомленню студентами своїх особистісних особливостей і творчих можливостей, унікальності власної Я-концепції.

Даний тренінг складається із серій практичних вправ, під час виконання яких студенти можуть оволодіти необхідними інтерперсональними вміннями і практично використати набуті теоретичні знання.

Структура тренінгу

Частина тренінгу	Завдання тренінгу	Вправи	Тривалість
Вступна	Створити сприятливий психологічний простір. Засвоїти правила групової роботи. Налагодити ефективний зворотній зв'язок .	Знайомство. Правила. Розминка. Вправи на рефлексію.	До 15 хв.

Основна	Оцінка рівня поінформованості щодо проблеми. Актуалізація проблеми та конкретних завдань для її вирішення. Надання інформації. Засвоєння знань. Формування умінь, навичок. Підведення підсумків щодо змісту роботи.	Інтерактивні техніки. Вправи на оцінку групових процесів, стану групи.	Різниця між вступною і заключною частинами.
Заключна	Підведення підсумків виконання тренінгових завдань. Рефлексія отриманого досвіду. Налаштування учасників на атмосферу звичного життя.	Вправи на рефлексію та відновлення сил учасників. Прощання.	До 15 хв.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Загальна психологія” використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування за кожним змістовим модулем;
- ректорська контрольна робота;
- оцінювання виконання КППЗ;
- підсумковий екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Загальна психологія” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1 (теми 1-9)	Заліковий модуль 2 РКР (ректорська к/р)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ та поточне опитування)	Заліковий модуль 4 (письмовий екзамен)	Разом, %
20	20	20	40	100
1. Усне опитування під час занять (макс. 5 балів за тему). 2. Модульна контрольна робота – макс. 55 балів.	1. Усне опитування під час занять (12 тем по 5 балів = 60 балів). 2. Письмова робота = 40 балів.	1. Написання КППЗ, яке включає вибір завдання, складання плану, написання роботи - 60 балів. 2. Захист КППЗ - 30 балів. 3. Участь у тренінгах – 10 балів.	1. Пит.1 – макс. 40 балів 2. Пит.2 – макс. 40 балів 3. Тестові завдання (10 тестів; макс. 2 бали за тест)	

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Ревасевич І.С. Загальна психологія: навч.-метод. комплекс. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 47 с.	1-21
2.	Загальна психологія. Збірник кейсів : навч.-метод. посібник / Укл. Бригадир М., Бугерко Я., Ревасевич І. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2017. 35 с.	1-21
3.	Фурман А.В., Гуменюк О.Є. Психологія Я-концепції: Навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2006. 360 с.	6, 16
4.	Електронний варіант лекцій	1-21
5.	Електронний варіант завдань до проведення практичних занять	1-21

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна:

1. Бригадир М.Б., Бугерко Я.М., Ревасевич І.С. Загальна психологія. Збірник кейсів: навч.-метод. посіб. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2017. 35 с.
2. Варій М.Й. Загальна психологія : підручник : у 2 т. Вид. 5-те, виправл. і допов. Львів : Апріорі, 2016. Т.1 .382 с.
3. Варій М.Й. Загальна психологія : підручник : у 2 т. Вид. 5-те, виправл. і допов. Львів : Апріорі, 2016. Т.2. 358 с.
4. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
5. Ільїна Н. М., Мисник С. О. Загальна психологія: теорія та практикум. Київ : «Університетська книга», 2017. 352 с.
6. Ільїна Н. М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях. Навч. посіб. Київ : «Університетська книга», 2018. 239 с.
7. Методологія і психологія гуманітарного пізнання: колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 998 с.
8. Москалець В. П. Загальна психологія : підручник. Київ : Ліра-К, 2020. 564 с.
9. Москалець В. П. Психологія особистості: підручник. Київ – Івано-Франківськ : «Нова Зоря», 2020. 435 с.
10. М'ясоїд П.А. Психологічне пізнання: історія, логіка, психологія. Київ : Либідь, 2016. 560 с.
11. Ревасевич І.С. Загальна психологія: навч.-метод. комплекс. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 47 с.
12. Савчин М. В. Загальна психологія : підручник. Вид. 3-тє, стереотип. Київ, ВЦ «Академія», 2020. 344 с.
13. Teger, Allan I. Too Much Invested to Quit. Elsevier. *Pergamon General Psychology Series*. 2017. Vol. 83.
14. Valsiner, Jaan, Nandita Chaudhary, and Gerhard Benetka. From methodology to methods in human psychology. Cham: Springer International Publishing, 2017. P. 113-122.
15. Paloutzian, Raymond F. Psychology of religion in global perspective: Logic, approach, concepts. *The international journal for the psychology of religion*. 2017. Vol. 27, № 1. P. 1-13.
16. Фурман А. А. Психологія смисложиттєвого розвитку особистості. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 508 с.

Додаткова:

17. Бугерко Я. Рефлексія – засаднича умова самобуття людини. *Методологія і психологія гуманітарного пізнання*. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. С. 753-802.
18. Бугерко Я. Потенціал як психодуховна даність особистості. *Психологія і суспільство*. 2018. № 1-2. С. 68-82.
19. Бугерко Я. Методологічні підходи вивчення психодуховної реальності людини. *Pedagogy and Psychology*. 2016. Vol. IV (46). P. 71-74.
20. Бугерко Я. Психотехнологія духовно-морального розвитку особистості. *Габітус*. 2020. № 14. С. 152-157.
21. Гроф С. Психологія майбутнього. Пер. з англ. Я. Винницької, О. Редчиць. Львів : Афіша, 2015. 328 с.
22. Основи психології : підручник / за заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. Вид. 6-те. Київ : Либідь, 2006. 632 с.
23. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів. Харків: Прапор, 2009. 672 с.
24. Трофімов Ю.Л., Рибалка В.В., Гончарук П.А. Психологія: Підручник. 3-тє вид., стереотип. Київ: Либідь, 2001. 560 с.
25. Фурман А.В., Гуменюк О.Є. Психологія Я-концепції: Навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2006. 360 с.

Електронні ресурси

1. nplu.kiev.ua - Національна парламентська бібліотека України
2. nbuv.gov.ua - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
3. ukrlibworld.kiev.ua/med - Державна науково-медична бібліотека України
4. gntb.n-t.org - Державна науково-технічна бібліотека України
5. lucl.lucl.kiev.ua - Публічна бібліотека імені Лесі Українки (Київ)
6. ukrbook.net - Книжкова палата України
7. lib.com.ua - Українська електронна бібліотека